

НАША газета робить дуже добре, що починає дискусію про вивчення іноземних мов. Це дасть

можливість багатьом викладачам та співробітникам університету висловити свої думки, поділитись своїм досвідом викладання іноземних мов.

Звичайно, постанова Ради Міністрів дає певний поштовх щодо поліпшення підготовки та підвищення рівня знання іноземних мов радянськими спеціалістами. Але для того, щоб навчити іноземній мові, потрібно користуватись добрим методичними принципами, щоб сам процес навчання мови був побудований, крім лінгвістичних основ, на широкому використанні певних особливостей людської психіки. Викладачі дуже часто забувають, а інколи й не розуміють, що мова — це засіб спілкування, а мовлення — це процес, а будь-який процес в певних умовах передбачає вироблення у людини певного динамічного стереотипу. Не можна вчити засобів спілкування, не приділяючи достатньої уваги самому процесові спілкування. Звідси й починаються протиріччя методичного характеру.

Кафедра іноземних мов вважає, що навчити процесові спілкування можна, в першу чергу, шляхом виховання у студентів сміливості. Подібно до людини, яка, щоб навчитися плавати, кидається у воду і пливе, хоч і не один раз ковтає воду, захиляється, і студент повинен відважно кидатись у лінгвістичне море, хоч і з помилками, але говорити.

І тим швидше він буде говорити вірно, чим більше помилок в його мові виправить викладач. Ще ніхто не навчився говорити іноземною мовою в думках, як ніхто не навчився грати, не маючи музичного інструмента. Зовсім інакше ставиться до цього питання кафедра англійської філології.

Обмін думками з цього питання допоможе нам прийти до правильного рішення, але не слід переключувати факти або невірно їх висвітлювати. В своєму інтерв'ю доц. В. С. Кузнецова говорить, що ми нібито стоїмо на такій позиції: «Хай кожний так чи інакше розмовляє іноземною мовою». Це цілком невірно. Ми вважаємо, — щоб активізувати навички, необхідно вивчати особливості людської психіки. Адже людина дуже часто робить помилки не тому, що вона не знає (хоч і таке буває), а тому, що вона не вміє.

Автоматизму навичок усної мови не можна досягти читанням уривків художніх творів та переказуванням їх близько до тексту. На думку деяких викладачів, головне — це запам'ятати якомога більше моделей мови.

На нашу думку, це прямо-таки протилежний підхід до навчання розмовної мови. Переказ текстів на заняттях потрібен, в першу чергу, для вправ у вимові, в оволодінні граматичним матеріалом, лексикою. Але це не головне. Кожний знає, що для того, щоб розмовля-

ти, недостатньо знати граматику, мати багатий запас слів та виразів. Дуже важко почати говорити іноземною мовою, незважаючи на окремі фонетичні та граматичні огріхи. Ми занадто перебільшуємо труднощі фонетики. Багато викладачів і досі дуже багато часу витрачають на вимову окремих звуків, замість того, щоб учити розмовляти. Але мабуть всі погодяться з нами, що можна дуже добре вимовляти звуки окремо і дуже погано вимовляти їх у реченні.

Якщо ви будете вірно вимовляти звуки, але з невірною інтонацією, вас можуть не зрозуміти. І, навпаки, коли будете вимовляти окремі звуки невірно, а інтонації ваші будуть вірні, то вас легко зрозуміють.

Якщо ви будете вірно вимовляти звуки, але з невірною інтонацією, вас можуть не зрозуміти. І, навпаки, коли будете вимовляти окремі звуки невірно, а інтонації ваші будуть вірні, то вас легко зрозуміють.

ПЕРЕВАЖНА більшість студентів філфаку — в колгоспі. Пусто в аудиторіях, коридорах. Навчаються лише першокурс-

ники та дипломанти, і то не в одну зміну, а ввечері — вечірники. Однак, в день зустрічі з головним режисером Ленінградського театру комедії, народним артистом СРСР, професором М. П. Акімовим актовий зал був переповнений. Прийшли не лише філологи, тут були викладачі й студенти різних факультетів.

Доцент Б. Я. Барська в кількох словах знайомить присутніх з творчою біографією М. П. Акімова і надає йому слово.

— Останнім часом багато говорять про занепад театру. Дехто вважає, що дальший розвиток кіно й телебачення поступово витіснить театр, — розпочав свою бесіду М. П. Акімов. — Я з цим ніколи не погоджусь. Людина — істота суспільна. Дивитися виставу, лежачи на дивані, чи сидячи за столом, серед домашніх — це не може її задовольнити. В колективі вона зовсім по-іншому сприймає все. Одна справа сидіти вдома і дивитися на екран телевізора, і зовсім інша — в театрі, відчувати, що разом з тобою переживають сотні тобі подібних, що кожне слово хвилює, їх, як і тебе.

— Театр необхідний і для акто-

НАША ТОЧКА ЗОРУ

В 28 номері нашої газети ми розпочали дискусію про вивчення іноземних мов. Тоді наш кореспондент взяв інтерв'ю у зав. кафедрою англійської філології В. С. Кузнецової (див. № 28, «Про викладання іноземних мов»). Сьогодні з статтю-відповіддю виступає зав. кафедрою іноземних мов В. Г. Ша-тух.

Досягти цього можна, вживаючи певні моделі не лише в аудиторії, а й в звичайних життєвих ситуаціях, і, зокрема, в тих ситуаційних контекстах, де мова, яку вивчає людина, набуває сигнального значення, тобто створюється така життєва ситуація, коли мовлянин не має змоги користуватися рідною мовою.

ра, — продовжує він. — Ми часто забуваємо, що справжній актор живе на сцені разом з публікою, він слідує, як сприймає його гру глядач. Я не раз спостерігав, що найсмішніші місця комедій звучали в пустому залі неспішно... У нашого театру є непогана, на мій погляд, традиція: щоразу перед здачею нової вистави ми запрошуємо в театр студентську молоддь. Цим ми вбиваємо двох зайців: по-перше, сліdkуючи за поведінкою глядачів (а студенти — найсуворіші й найсправедливіші критики), можна встановити всі слабкі та сильні місця вистави, вони служать для нас немов би критерієм; по-друге, ми заручаємося підтримкою основної маси

нашої мислячої публіки. Непогано, було б одеським театрам запозичити у нас цю традицію.

Микола Павлович багато говорить про свій театр. Знайомить присутніх в залі, майбутніх глядачів (влітку 1963 року ЛТК збирається на гастролі до Одеси) із репертуаром театру, специфікою його роботи, розповідає про співдружність театру з молодими драматургами, про цю складну й кропітку працю:

— Щомісяця нам доводиться перерахувати по 30 і більше п'єс. Це не завжди приємна справа,

М. П. Акімов, досить вдало уникає крайностей, часто намагається пом'якшити різкі оцінки, звести їх на жарт. Бували й зовсім несподівані...

— Чи існує гумор? Так, існує. В народі. Я дивуюсь, що у нас ніхто не вивчає серйозно анекдотів. Адже вдалих анекдот — це скарб для театру. Ми не раз були свідками того, що в основі найсмішніших комедій лежав анекдот. Я переконаний, що з часом у нас будуть навіть кафедри анекдотів... Питанням немає кінця. Ті, що

сидять в перших рядах, не встигають передавати записки. Але час уже закінчувати. На сцену піднімається з чудовим букетом квітів п'ятикурсниця Н. Шеленіна: — Велике спасибі Вам, Миколо Павловичу! Ми з нетерпінням чекаємо на приїзд Вашого театру до Одеси. Приїздіть лише пошвидше, щоб і ми, п'ятикурсники, встигли подивитися ваші вистави!

Р. ПАВЛОВА.
Фото Р. Ісаханова.

Саме тоді, на практиці, виявляються дійсні знання мови. Щоб мати таку практику, цей досвід необхідно поширювати за рахунок невимушених ситуацій, в яких студенти та викладачі мають діяти, тобто користуватись іноземною мовою як засобом комунікації.

І ось якраз тут потрібна та сміливість, яку, жартома, можна назвати «лінгвістичним нахабством». Саме вона потрібна людині, щоб відважитись заговорити іноземною мовою. Багато колишніх студентів жалкують, що не наважувалися говорити... «Я ще не вмію добре говорити і тому не хочу, щоб з мене сміялися», «Я боюсь говорити іноземною мовою, бо робитиму помилки» (можна подумати, що він не робить помилок в рідній мові), «Ось навчусь — тоді заго-

тим більш, що часто починають писати люди, зовсім далекі від літератури. Справа нелегка, але вона окуповується сторіцею...

А потім з усіх боків посипалися питання:

— Над чим працює ваш театр тепер?

— Ваше ставлення до А. Райкіна, до вистав Г. Товстоногова?

— Чи існує, на вашу думку, гумор в наш час?

— Ваша думка про кінофільм «Люди и звери»?

— Як Ви розцінюєте останні п'єси Софронова? Чим можна пояснити його співдружність з театром ім. Вахтангова?

— Чи подобаються Вам ранні твори Еренбурга?

— Чому, на Ваш погляд, фільм «Голий острів» йде в напівпустому залі?

— Що Ви можете сказати про вистави одеських театрів?..

Відповіді, як і питання, різні.

ворю, бо погано говорити мені соромно» та інш.

Саме цей період (I—II курси) і є тим періодом, коли треба позбутись цієї хвороби. І виликати її може «лінгвістичне нахабство», тобто сміливість.

Студент повинен сміливо втручатися в розмову, як це роблять іноземні туристи. Вони знають 2—3 речення і вже починають з вами розмову на вашій мові, а ви знаєте. 100 і «боїтеся» зробити помилку, обмежуючись тим, що сміхаєте, як говорить «хтось». Досягти того, щоб студент не «боявся», не реагував хворобливо на зауваження «радників», які часто лише дають поради, а самі мовчать — головне наше завдання.

Щодо кореспондента, який ставив питання на пресконференції Р. Фроста і допускав при цьому елементарні помилки, можна зробити припущення — це могла бути людина, яка дуже добре знала мовні конструкції в аудиторії, але не мала змоги перевірити свої знання в подібній ситуації. Можливо це була її перша спроба використати іноземну мову як засіб спілкування: ситуація складна, кореспондент хвилювався, і не дивно, що людина допустила елементарну помилку. Він наважився поставити питання і в подібній ситуації більше не помилиться. В усякому разі, він зробив набагато краще, ніж той, кореспондент, який дуже добре знав конструкції, але «не наважився» і тут використати їх на «практиці» (якщо такий кореспондент там був).

Ось чому викладачі кафедри іноземних мов докладають всіх зусиль, щоб при наявності тієї маленької кількості годин, які вони мають у своєму розпорядженні, прищепити студентам основні навички розмовної мови. Це робиться за рахунок нових форм роботи з студентами та ігор. Крім найрізноманітніших вправ у аудиторії, викладачі виносять заняття за межі аудиторії, перевіряють знання студентами учбового матеріалу та «вміння» вірно користуватись ним в природних умовах.

Так, наприклад, студенти на свіжому повітрі практично користуються фотоапаратом, «роблять» знімки та розповідають про його оптику іноземною мовою (у ст. викл. В. Г. Соломонова), після опрацювання теми «музей» студенти виступають в ролі «гідів» у Музеї західного та східного мистецтва (у ст. викладача Л. М. Сенечкіної), дають пояснення. Група студентів, після опрацювання теми «місто», робить екскурсію по місту (у викладача О. Г. Плонської), вчаться користуватись довідником і т. ін.

Студенти відвідують театри, кіно, щоб повправлятися у вживанні вивчених в аудиторії виразів та зворотів в природній ситуації (у викл. З. М. Серебрянникової).

(Закінчення на 4 стор.)

